

De stille eksistenser

Af Bente Strand

Under 10% af avisanmeldelserne omfatter børne- og ungdomslitteratur

En enkelt gang om året er der livlig debat om børnebøger i stort set alle aviser. Det er, når bibliotekspengene skal uddeles. Da falder der mange knubbede ord om tynde bøger contra tykke bøger. En ejendommelig diskussion, der sjældent har noget med bøgernes kvalitet at gøre, men som ofte medfører, at børnebøgerne generelt får en hård medfart i avisernes spalter, og stilles i en slags kunstig modsætning til voksenlitteratur. Resten af året lever børnebøgerne et stille liv - i hvert fald i aviserne. Debat og anmeldelser i større stil finder stort set kun sted i fagblade som *Børn & bøger*, *BUM*, *Skolebiblioteket* m.v.

Det gør børnebøgerne til nogle stille eksistenser, og det kan kun undre, at aviserne ikke i større omfang betragter børnelitteraturen som en naturlig del af kulturstoffet, al den stund alle har en mening om børn. Hvorfor så ikke give læseren mulighed for også at have en mening om børnelitteratur? Vel at mærke NY børnelitteratur hele året rundt.

Nu er det jo ikke nogen ny diskussion.

Mette Winge kom i *Bøger og brugere - omkring det litterære system i Danmark* fra 1979 ind på den voksende interesse for børnelitteratur, der også afspejledes i antallet af avisanmeldelser af børnebøger i begyndelsen af 70'erne. Mette Winge konstaterede: "at børnebogsanmeldelser ikke længere er godt stof set fra dagbladenes side, fordi de henvender sig til en mindre gruppe læsere end anmeldelser af voksenlitteratur" og fortsætter: "Dagbladene troede i nogle år, at forældrene interesserede sig for deres børns læsning - men de tog fejl" (s.47.)

I 1981 udkom *Børn, bøger, læsning* af Eva Glistrup og Sus Rostrup, hvor det konstateres: "børnekulturmedarbejdere har altid været og er med rette utilfredse med den måde, hvorpå børnekulturen bliver behandlet i medierne - både kvalitativt og kvantitativt. Hvis den da overhovedet behandles" (s. 57), og de fortsætter efter at have omtalt de undersøgelser, der indtil da har været for børnebøgers vedkommende:

"Hvad angår børnelitteraturen kan der ... konstateres et markant fald i anmeldelsernes hyppighed, antal og omfang, - ret paradoksalt, når man tager den ligeså markante produktionsstigning i betragtning." (s.60). De to forfattere henviser i øvrigt til to punktundersøgelser, der fandt sted i h.h.v. 1972 og 1980.

Nu er det jo over 10 år siden, og jeg fik lyst til at kigge nærmere på, hvordan børnelitteraturanmeldelser har det i dag.

En mulig og praktisk måde at lave sådan en undersøgelse på var at lave optællingen på baggrund af et avisabonnement, som Dansk BiblioteksCenter tilbyder bibliotekerne. Dansk BiblioteksCenter sakser anmeldelser fra 8 aviser, nemlig Det fri aktuelt, Berlingske Tidende, Børsen, Information, Jyllands-Posten, Kristeligt Dagblad, Politiken og Weekend-Avisen.

I to perioder talte jeg op uge for uge, hvor mange anmeldelser der var af børne- og ungdomsbøger (og tegneserier) ud af det samlede antal anmeldelser. De to optællingsperioder dækker i alt 32 uger i h.h.v. tidsrummet 12.6.92 - 9.10.92 og tidsrummet 7.12.92 - 2.4.93.

Avisanmeldelser af børne- og ungdomsbøger og tegneserier fordelt på nedenstående aviser optalt i tidsrummet 12.6.92 - 9.10.92

Der var i alt 1705 anmeldelser.
Heraf 157 anmeldelser på børne- og ungdomstitler fordelt på:

Jyllands-Posten	49
Politiken	36
Berlingske Tidende	25
Aktuelt	18
Weekend-Avisen	13
Information	13
Kristelig Dagblad	3
Børsen	0

Anmeldelserne stammer fra Dansk BiblioteksCenters Avisudklipsservice, som biblioteket abonnerer på.

I denne periode var procentsatsen: 9,2%

Avisanmeldelser af børne- og ungdomsbøger og tegneserier fordelt på nedenstående aviser optalt i tidsrummet 7.12.92 - 2.4.93

Der var i alt 1890 anmeldelser.
Heraf 146 anmeldelser på børne- og ungdomstitler fordelt på:

Jyllands-Posten	35
Politiken	31
Weekend-Avisen	26
Aktuelt	22
Berlingske Tidende	17
Information	10
Kristelig Dagblad	5
Børsen	0

Anmeldelserne stammer fra Dansk BiblioteksCenters Avisudklipsservice, som biblioteket abonnerer på.

I denne periode var procentsatsen: 7,7%

Det kan imidlertid give et lidt sløret billede, idet der er en indbygget forsinkelse i uge-udsendelsen fra Dansk BiblioteksCenters side, da anmeldelserne først ekspederes til bibliotekerne, når bøgerne er registreret i bogfortegnelsen. Der kan gå et par måneder, inden de når så langt. Derudover er der ca. 1 uges produktionstid til kopiering og forsendelse.

Endelig er Dansk BiblioteksCenters omfangskriterium sat op i 1992, så anmeldelser under ca. 30 linier ikke medtages. Det vil ofte ramme børnebøger, ligesom børnebøger, der anmeldes under én overskrift, de såkaldte "bunkeanmeldelser" kun udsendes, hvis de skønnes lange nok og af interesse for bogvalget på bibliotekerne.

Flere børnebøger kan derfor være omtalt i anmeldelsesspalterne, end jeg har talt mig frem til, men det overordnede resultat bliver på længere sigt formentlig det samme, nemlig at under 10% af avisernes boganmeldelser dækker børne- og ungdomsbøger.

Hvem anmelder flest børne- og ungdomstitler?

De to optællingsperioder dækker bibliotekets abonnement af avisanmeldelser fra Dansk BiblioteksCenter i 32 uger.

I alt optaltes 3595 anmeldelser.

Heraf var 303 anmeldelser over børne- og ungdomstitler (inkl. tegneserier)

Procentsatsen for hele optællingsperioden for børne- og ungdomsanmeldelser: 8,4%

Fordelt således:

Jyllands-Posten	84
Politiken	67
Berlingske Tidende	42
Aktuelt	40 *
Weekend-Avisen	39
Information	23
Kristelig Dagblad	8
Børsen	0

(*) Aktuelt anmeldte Dennis Jürgensens *Relief* som børne-ungdomsbog og er derfor medtaget i B & U-optællingen. De øvrige aviser anmeldte den som voksentitel, og er dermed ikke medtaget i optællingen.

I øvrigt går min undersøgelse udelukkende på antallet af anmeldelser. Jeg har ikke undersøgt kvaliteten, linien eller tendenserne i avisernes valg af bøger og anmeldelser. Jeg kan blot konstatere, at kun ganske få børnebøger anmeldes på selve udgivelsesdagen.

En af de få var Irene Hedlunds *Kælegrisen*, der fik mange pæne ord med på vejen i flere aviser, da

den udkom, hvilket sikkert skyldes, at hun fik Kulturministeriets illustratørpris samme dag.

Eva Glistrup og Sus Rostrup bemærker også, at: "det mærkes som et generelt træk, at anmeldere af børnelitteratur ikke er velbevandrede i denne som helhed sådan som man i almindelighed forventer det af anmeldere af voksenlitteratur" (s. 62). De stiller spørgsmålet: "Hvilken voksenlitterær verden ville acceptere anmeldere uden faglig indsigt og uddannelse?" og forsætter: "Det er ikke tilstrækkeligt selv at have børn eller skrive og vurdere ud fra en nostalgisk erindring om sin barndoms børnebøger".

I dag er der ofte tale om kvalificerede og engagerede anmeldere, selv om også eksempler på den nostalgiske type er at finde. I øvrigt er der blandt anmeldelserne en spændvidde, der går fra rene handlingsreferater, over kvalificerede vurderinger til noget der ligner afhandlinger.

I 1981 konkluderede de to forfattere af *Børn, bøger, læsning*, "at pressens manglende interesse og forståelse for børnelitteraturen medfører, at offentligheden langtfra får den information, som den har brug for" (s. 62).

I 1992/1993 viser min optælling af avisernes anmeldelser at,

kun 8,4%

af anmeldelserne omhandler børne- og ungdomsbøger (inkl. tegneserier).

Det gør dem ikke synlige i avisernes spalter, og den børnekulturinteresserede offentlighed må derfor fortsat lede længe og ofte forgæves efter dette stofområde. Jeg tror på, at forældre vil være interesseret i at læse om deres børns bøger - hvis de ellers får mulighed for det, ligesom de kan være interesseret i at læse om børnepædagogik, psykologi, ernæring m.v.

Den hektiske interesse og ofte negative omtale, der bliver børnebøgerne tildelt, når bibliotekspengene

uddeles, giver et besynderligt billede af børnelitteraturen som helhed, som ikke stemmer overens med virkeligheden. I det mindste ikke den virkelighed, som jeg kender. Børnelitteraturen er ligesom voksenlitteraturen en indgang til en større verden, blot er døren til denne verden svær at finde - i hvert fald for avislæserne.

En regelmæssig og højere prioriteret anmeldelsespolitik fra avisernes side ville give et bedre og langt mere nuanceret billede af børnelitteraturens mangfoldighed og kvalitet.

På den måde kunne børnebøgerne ophøre med at være de stille eksistenser i litteraturens verden og den børnekulturinteresserede offentlighed få den information den har brug for.

Anvendt litteratur

Børn, bøger, læsning. Af Eva Glistrup og Sus Røstrup Kulturministeriets arbejdsgruppe om børn og kultur, 1981,

Strand, Bente: Sigtbarhed lig nul? Bogmarkedet, 1992, Nr. 50.

Mette Winge: Bøger og brugere - omkring det litterære system i Danmark, Schultz, 1979